

Den eneste farbare vei mot et balansert og troverdig norsk Et forsvar på vi

KRONIKK

Ragnhild Tau Strand
Oanes

Jeg anser forsvaret av et lands territorium og dets innbyggere som statens mest sentrale kjerneoppgave, og mener at denne oppgaven må prioriteres foran andre samfunnsoppgaver. Det er også min overbevisning at vi i den pågående diskusjonen om Forsvarets framtid må unngå å sette kapasiteter opp mot hverandre, og at eneste farbare vei mot et balansert og troverdig forsvar er gjennom å øke bevilgningene til Forsvaret, samtidig med at man rasjonaliserer bort unødvige strukturer basert på New Public Management.

Strukturer som Forsvarsbygg eller de stabstunge delene av Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO) produserer ingen form for faktisk forsvarsevne, ingen reell logistikk og de innebærer heller ingen påviselig rasjonaliseringsgevinst på noe kjent plan. FLO vil kunne være tjent med å skjære bort de tunge økonomistabene, få tilført flere logistikere og deretter tilbakeføres til forsvarsgrenene. Forsvarsbygg kan også fjernes, og eventuelt gjenoppstå som en ren driftsorganisasjon innen renhold og vedlikehold. Dette vil frigjøre til dels betydelige summer som igjen kan omsettes til operativ evne.

Her er det verdt å merke seg at tunge stabs- og støttestrukturer, herunder Forsvarsdepartementet, har vist en asynkron utvikling de senere år: Den har vokst samtidig med at Forsvaret som helhet har blitt mindre. Da langsom saksbehandling fra vår side

neppe vil sinke en fremrykkende motstander, kan det være grunn til å tro at det her ligger et betydelig innsparingspotensial som heller bør komme operative strukturer til gode.

Vi bør ikke kutte i luft- eller sjømakt for å styrke landmakten. En tenkt konflikt vil kunne innledes med at store sjø- og luftstyrker avskjærer Europa ute i Atlanterhavet, noe som vil kreve sterke kapasiteter innen sjø- og luftmakt for å håndtere. De nye strategiske kapasitetene det nå legges opp til er derfor ikke utelukkende en allianse-tilpasning, men bør også anskaffes i ren egeninteresse.

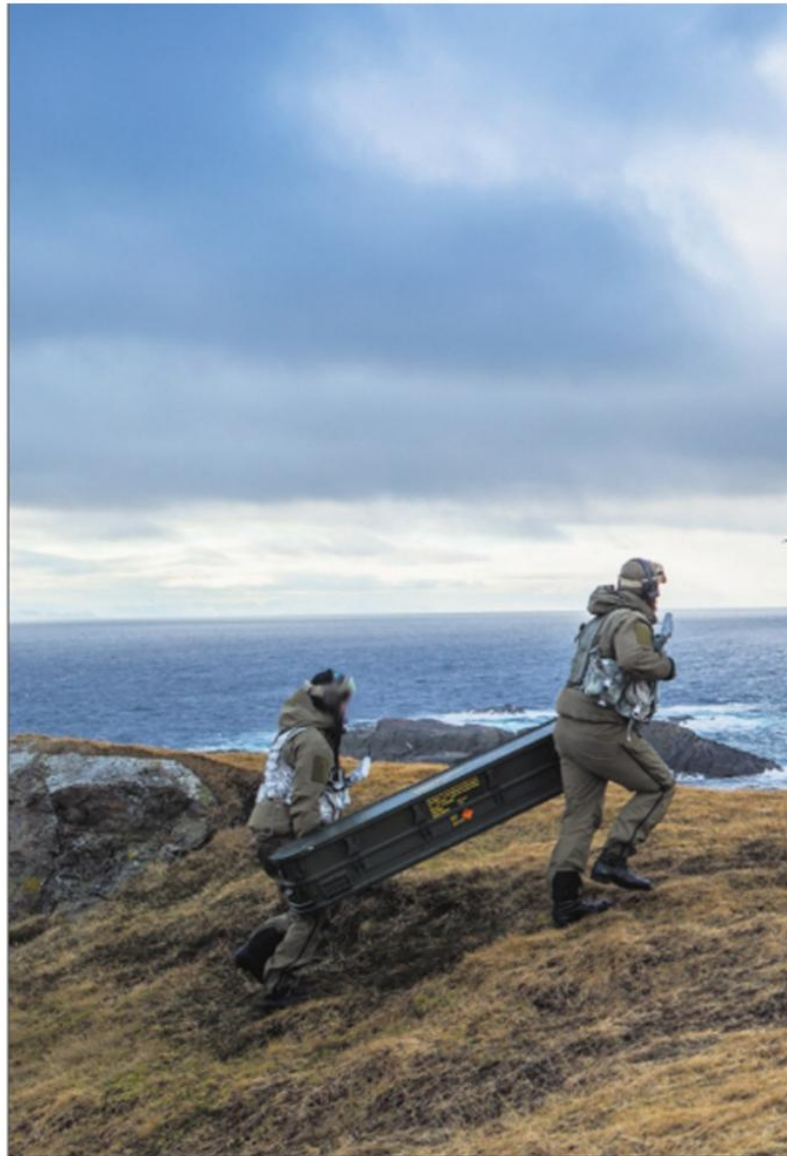
I tillegg krever moderne krigføring at man er i stand til å utføre komplekse samvirkeoperasjoner. En landmakt

kan være så stor og kapabel den vil, men uten tilstrekkelig støtte fra luft og sjø blir den fort irrelevant. Dette har vært et militært faktum siden andre verdenskrig, og de aller fleste industrialiserte stater tar høyde for det i dag.

Landmaktens rolle er fortsatt sentral. Et balansert forsvar bør bygges opp rundt en sterk og

relevant landmakt. Dette ikke kun fordi det er på landjorden statens innbyggere i overveiende grad befinner seg, men også fordi væpnede konflikter fortsatt i stor grad handler om å ta og holde territorier og de ressurser som finnes der.

I dag spiller sjøterritorier med tilhørende ressurser rett nok en vesentlig større rolle enn for bare femti år siden. Men det er fortsatt slik at herredømmet over havområder er folkerettslig forankret i sin plassering i forhold til landområder. Altså vil landterritorier fortsatt utgjøre kjernen i de fleste væpnede konflikter. På strategisk nivå vil landmakt med andre ord være gravitasjonssenteret i

en konflikt, selve «knutepunktet for all makt og bevegelse».

Med et stadig mer kompleks trusselbilde må man kunne håndtere et bredt utvalg mulige situasjoner. I dag er det klassiske invasjon-/okkupasjonsscenarioet bare en av mange trusler man må forholde seg til. Dette innebærer at vi fortsatt må ha velkjente kapasiteter, både på land, til vanns og i luften. Da landstyrker både er den form for forsterkninger som tar lengst tid å få på plass, og (på grunn av at de har det høyeste tapspotensialet) også er den

politisk mest følsomme kapasitet å få overført fra våre allierte, vil kvantitet fortsatt være en sentral faktor.

I mine øyne er det derfor høyst begrensede muligheter for å erstatte tradisjonelle landstyrker med høyteknologi. Det er min uærbødige påstand at teknologisk overlegenhet kun er en styrkemultiplikator, ikke en erstatning for «støvler på bakken».

Det endrede trusselbildet

betyr at vi også må ha evne til å møte nye trusler. I samband med eventuelle hybride operasjoner på norsk jord,

forsvar er å øke de totale bevilgningene.

Alle veier

KYSTENS FORSVARERE: Landterritorier vil fortsatt utgjøre kjernen i de fleste væpnede konflikter, skriver forfatteren. Her setter kystjegerne opp hellfire-våpen i Finnmark.

FOTO: MATS GRIMSÆTH, FORSVARETS MEDIESENTER/NTB SCANPIX

framstår spesialstyrkene og Heimevernet som en noe uortodoks, men likevel effektiv kombinasjon. Cyberforsvaret framstår på samme måte som en kompetent kapasitet i forhold til mulige cyberangrep mot norske interesser. I dagens globaliserte samfunn kan man vinne kontroll over en stats ressurser uten nødvendigvis å bruke tradisjonell maktanvendelse. Politisk påvirkning og desinformasjon er to av flere mulige

metoder for å oppnå og utøve kontroll over et annet lands ressurser. En styrking av E-tjenesten er derfor en naturlig konsekvens av dette.

Vi står nå ved et forsvarspolitisk veiskille. Det er likevel slik at vi i stor grad opplever en debatt hvor de fleste aktørene forholder seg til fastsatte økonomiske rammer og diskuterer Forsvarets innretning ut fra dette. Dette er et villspor. Spørsmålet bør ikke være hva vi ser oss råd

til, og hvilket forsvar vi kan få for dette. Snarere må vi forsøke å vri debatten over på et mer konstruktivt spor, og spørre oss selv hva det vil koste å trygge vårt demokrati og vår samfunnsmodell med et troverdig og balansert forsvar.

Og deretter agere ut fra det svar vi måtte få.

Ragnhild Tau Strand Oanes, initiativtaker til vardebrenningsaksjonen 30. september
ragnhildoanes85@gmail.com